

JYX



JYVÄSKYLÄN YLIOPISTO
UNIVERSITY OF JYVÄSKYLÄ

This is a self-archived version of an original article. This version may differ from the original in pagination and typographic details.

Author(s): Niemi-Pynttäre, Risto

Title: Surukirja

Year: 2019

Version: Published version

Copyright: © Kirjoittaja, 2019

Rights: CC BY 4.0

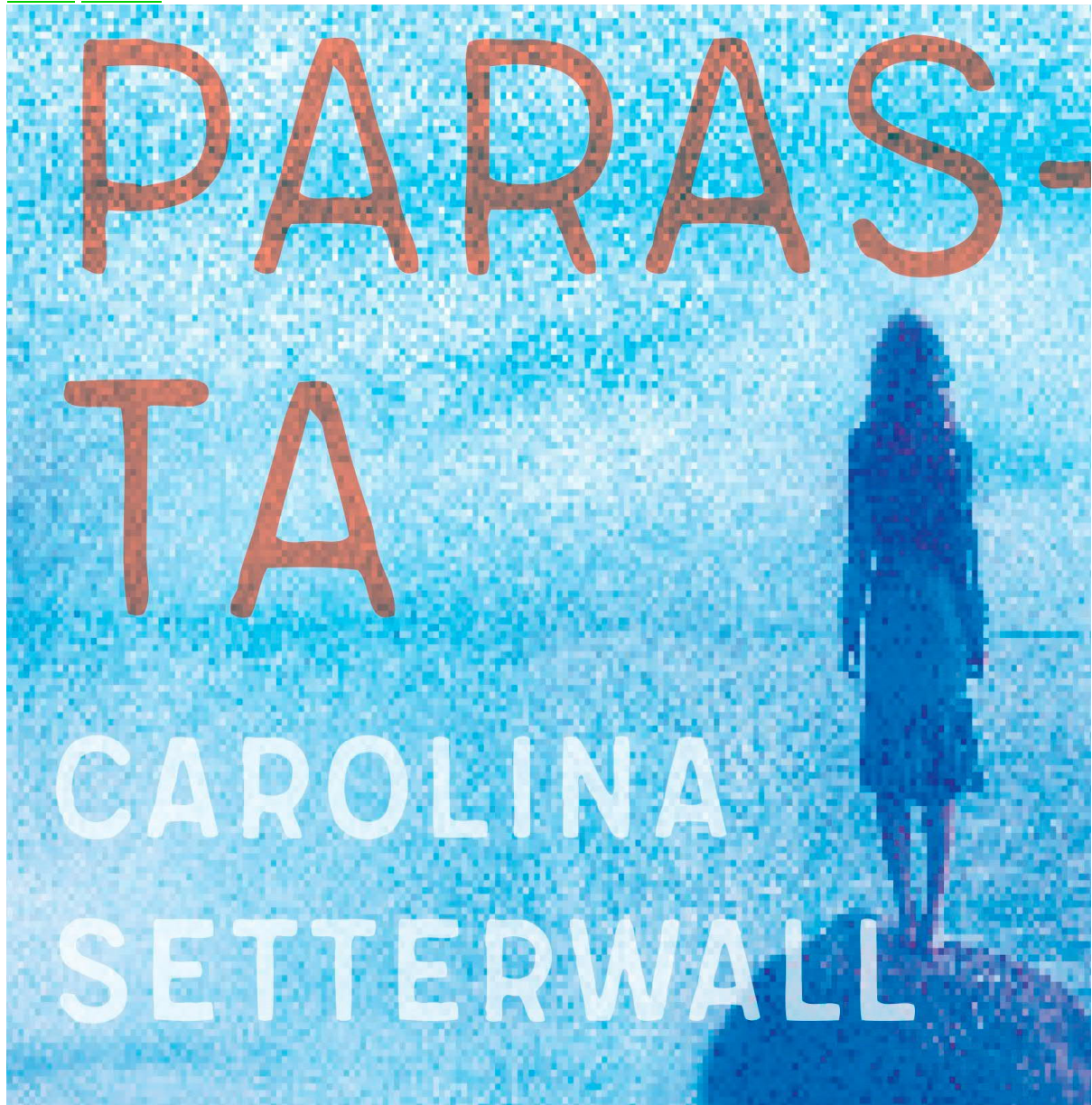
Rights url: <https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>

Please cite the original version:

Niemi-Pynttäre, R. (2019). Surukirja. Maailmankirjat : käännöskirjallisuuden verkkolehti, 16.3.2019. <http://www.maailmankirjat.ma-pe.net/carolina-setterwall-toivotaan-parasta/>

Carolina Setterwall: Toivotaan parasta

[PM/31 ADMIN](#)



Surukirja – RISTO NIEMI-PYNTTÄRI (16.3.2019)

Carolina Setterwallin päiväkirjamainen romaani lähtee siitä, että hän löytää miehensä kuolleen vuoteestaan. Nuoren perheen isän sydän oli pettänyt.

Tätä ennen vuosi 2014 oli ollut stressaava: perheeseen syntynyt vauva nukkui huonosti ja Carolina vastasi hoidosta, koska musiikki-alalla toimineelle Aleksille oli avautunut työmahdollisuuksia joihin oli pakko tarttua. Vaikka Aleksia väsytti usein, niin silti hän teki usein töitä yömyöhään. Ja sitten sydän pysähtyi.

Romaani etenee päiväkirjamaisesti, alussa siten että Aleksin ja Carolinan rakkaustarina vuorottelee surupäivien kanssa. Lukijalle tarjotaan voimakkaita ja tosia tunteita. Sittemmin kun rakkaustarina jää pois, romaani etenee kuukausittain kertoen surutyön vaiheista, lapsen kasvamisesta, uusista haasteista.

Toivotaan parasta romaani kulkee siis voimakkaan myötätunnon vuossa. Lukija uppoutuu seuraamaan sitä, kuinka Carolina selviää: miten suru lamauttaa, kuinka hän saa tukea muilta. Entä surutyö – miten rankat vaiheet on edessä Carolinalla ja millaisen lapsuuden poika saa? Mutta Carolinan itse muistuttaa, että tämä kaikki on pientä siihen verrattuna mitä Aleksis itse kohtasi – nyt häntä ei ole enää olemassa.

Jotkut eivät toivu tällaisesta menetyksestä koskaan: mielenterveys menee, työkyky katoaa, ja sen myötä kasvavat ongelmat voivat olla ylipääsemättömiä. Joutuuko menetyksen kokenut vain kieltämään heikkoutensa, kapseloimaan surunsa, ilman että todellista toipumista tapahtuu. Paljon on siitä kiinni kuinka surevaa tuetaan, ja millaiset voimat hänellä itsellään on.

Carolinan elämä ja olot Tukholmassa ovat sellaiset, joita toivoisi kaikille jotka kokevat yhtä musertavan menetyksen. Carolina toimii luovalla alalla, työyhteisössä, joka on mukava. Hänellä on laaja ystäväpiiri ja monenlainen hauskanpito on arkipäivää. Omaiset – siskot ja veljet, isät ja äidit – asuvat lähistöllä, ja yhteys heihin on myös antoisa.

Tavallisessa romaanissa tällainen avuliaiden henkilöiden galleria ei olisi tarpeeksi dramaattinen. Kaikki ihmiset ovat niin hyviä ja auttavaisia, että romaani vaikuttaa eräänlaiselta kiitokselta läheisille. Vaikka Carolina on ollut tyytymätön joihinkin, hän kertoo sen johtuneen hänen omasta mielentilastaan.

Voisi jopa sanoa, että teoksessa ei ole henkilöitä: kaikki ovat statisteja tuon kuolemantapauksen ympärillä. Miehen kuolema ottaa romaanissa niin keskeisen osan, että mitään muuta draamaa ei tarvita.

Avuliaitten ihmisten joukossa on kuitenkin särö. Flegmaattinen lääkäri, jonka vastaanotolla Caroline tulee murjotuksi. Lääkäriltä oli jäänyt lukematta Carolinan potilaskertomus, tai hän oli lukenut väärän kertomuksen. Muistutus todellisesta piittaamattomuudesta jäi romaanissa varsin vähiin. Mutta onneksi tuo kohta on vaikuttavasti kuvattu.

”Huoneessaan lääkäri istuu kirjoituspöytänsä ääreen, katsoo näyttöään ja alkaa näpytellä näppäimistöään.

Lääkäri ei ole vielä kukaan katsonut minua silmiin, ei sanonut nimeäni, eikä hän nytkään nosta katsettaan. Hän osoittaa toisella kädellään tuolia, mihin minun ajatellaan istuutuvan. Tottelen häntä hiljaisuuden vallitessa, odotan että hän löytää näytöltään sen mitä etsii. Ajattelen että siinä ovat ehkä minun tietoni. Muistiinpanot puhelusta ystäväni kanssa. Lääkäri alkaa rykiä, ei nosta katsettaan. Lopulta kuuluu mutinaa.

Jaaha, miten voin auttaa sinua?

En tiedä mitä vastaisin. Pysyn vaiti. Tuijotan jäykästi häntä kasvoihin, olen vakaasti päättänyt odottaa kunnes hän puhuu, olen päättänyt istua hiljaa kunnes hän katsoo ylös ja kohtaa katseeni. Kuluu vielä hetki. Hän raapii päätään ja jatkaa näyttönsä tuijottamista. Jokin siellä ei tunnu olevan niin kuin pitäisi. Ja nyt, nyt se tapahtuu. Lääkäri kohottaa katseensa ja katsoo ensimmäisen kerran suoraan minua. Hän kohottaa kulmakarvojaan ja esittää kysymyksensä uudestaan, tällä kertaa selkeämmällä äänellä, nyt saan selvää melkein koko lauseesta. Jaaha, minä kysyin että miten voin auttaa sinua.

Olen yhtäkkiä kiivastunut nopeammin kuin huomaan. Olen raivoissani. Olen järjettömän vihainen, haluaisin lyöä häntä, haluaisin satuttaa häntä. Vedän henkeä syvään, sydämeni hakkaa rajusti rinnassa, kaulaani kuristaa niin, että tiedän ääneni sortuvan kun puhun.

Tarkoitatko, ettet tiedä miksi olen täällä?

Hiljaisuus. lääkäri katse palaa näytölle. Hän painelee hajamielisesti muutamia näppäimiä. Tietokone ei pysty näköjään auttamaan häntä. Hän katsoo takaisin minuun.

Hmm ... muisti on lyhyt.

Muisti on lyhyt. Haluaisin tappaa hänet. Haluan kuristaa hänet paljain käsin, koska hän ei muista miksi olen siellä, koska hän vielä kerran pakottaa minut aloittamaan alusta tarinan, jota tuskin jaksan kokea, vielä vähemmän toistaa yhä uudestaan. Mutta minä puhun. Onhan minun puhuttava.

Okei. Olen täällä koska aviomieheni kuoli viikko sitten nukkuessaan ja koska minulla on kahdeksankuukautinen vauva hoidettavana ja koska minulla ei ole aavistustakaan miten selviytyä nyt.

Lääkäri katsoo minua. Hänen katseensa ei paljasta minkäänlaisia tunteita.

Vai niin ... mitä sinä siis haluat minulta?

Nyt minä alan nauraa. En jaksaa enempää. Tämä on liian absurdia. Sanon haluavani sairauslomaa, ja lääkäri kysyy, miten pitkäksi aikaa. Sanon että hänhän tässä on ammattilainen, ettei minulla ole mitään tietoa, miten tällaiset asiat toimivat, etten tiedä olenko loppuun palanut, vaiko vain traumatisoitunut ja sokissa, tai kuinka pitkään asiat tulevat olemaan näin.” (143)

Onneksi siis läheiset pitävät Carolinasta huolta puolison kuoleman jälkeen. Pahimpaan aikaan hänen luonaan

on aina joku ystävä tai omainen, hänen ei tarvitse nukkua yksin vauvansa kanssa asunnossa. Ystäväpiiri on jakanut vuorot keskenään, omaiset auttavat jatkuvasti. Tällaisen pitäisi olla luonnollista kaikille, jotka joutuvat surun pahimpiin syövereihin. Carolina kirjoittaa suruaan niin voimakkaasti esiin, että pahimpaan aikaan kaikki tämä huolenpito jää kuitenkin tuon valtavan kuolemanmustan olotilan varjoon.

Romaanin kerronnassa on paljon ratkaisuja, jotka eivät toimisi muuten kuin tällaisessa traumakertomuksessa.

Kerronta on sinä-muotoista: Carolinan kerronnan kohde on tuo menetetty puoliso. Teoksen alkupuolella tämä sinuttelu on niin vaikuttavaa ja kaipuun täyttämää, että lukija ei vapaudu hetkeksikään tuosta piinaavasta kuoleman tapahtumasta.

Aikaa myöten puhuttelu muuttuu käytännöllisemmäksi: asunnon vaihtoon tai pojan päiväkotiin liittyväksi. Lopulta Carolina sisällyttää enää vain hieman sinuttelua tekstiin. Esimerkiksi joulunvieton ja pojan syntymäpäivien kohdalla menetetylle isälle osoitetut lauseet kuuluvat asiaan.

Romaanin heikko puoli tuntuu olevan vain sen rakenne: kuukausiin jaetut luvut, ja siihen liittyvä päiväkirjamainen selostus. Teksti onkin kirjoitettu ensin blogimuotoon – kuten ruotsalaisista arvioista ilmenee. Blogin rakenne ja selostava tyyli on siis siirtynyt romaaniin.

Teoksen loppupuolella – samalla kun kuoleman ote alkaa hellittää – selostusmaisen kerronnan junnaavat puolet nousevat esille. Mutta silloinkin hyvä sanankäyttö pelastaa paljon. Kääntäjä Laura Beck tuntuu onnistuneen hyvin tekstin kielentämisessä. Carolina Setterwallin kieli itsessään on hyvää ja vaikuttavaa, samoin hänen kykynsä sanallistaa tunteita. Tosipohjaisuus ja hyvä kieli tekee *Toivotaan parasta* -teoksesta vaikuttavan lukukokemuksen.

Carolina Setterwall: *Toivotaan parasta*, 2019, suom. Laura Beck (Låt oss hoppas på det bästa, 2018).

Risto Niemi-Pynttari on dosentti ja kirjoittamisen lehtori Jyväskylän yliopistosta